

Võõrkeeleõpetaja lisaeriala põhipraktika

HVEE.02.001 Eesti keele võõrkeelena õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

HVLC.03.002 Hispaania keele õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

HVLC.01.004 Inglise keele õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

HVLC.03.004 Prantsuse keele õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

HVLC.01.001 Rootsi keele õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

HVLC.04.004 Saksa keele õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

HVEE.03.002 Soome keele õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

HVLC.05.002 Vene keele õpetaja lisaeriala põhipraktika 5 EAP

Vastutavad õppejõud: eesti keel võõrkeelena Mare Kitsnik (mare.kitsnik@ut.ee), hispaania keel Mari Kruse (mari.kruse@ut.ee), inglise keel Natalja Zagura (natalja.zagura@ut.ee), prantsuse keel Anu Treikelder (anu.treikelder@ut.ee), saksa keel Katrin Koorits (katrin.koorits@ut.ee), soome keel Margit Kuusk (margit.kuusk@ut.ee), vene keel Viktoria Kuznetsova (viktoria.kuznetsova@ut.ee)

Praktika eesmärgid

- 1) toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, luues võimalused eelnevalt läbitud õpingute terviklikuks seostamiseks praktilise õpetamistegevusega õppeasutuses;
- 2) luua võimalused õppe- ja kasvatustöö kui terviku tundmaõppimiseks ja läbiviimiseks kompaktse õppeperioodi vältel;
- 3) võimaldada ainedidaktiliste põhimõtete rakendamist.

Õpiväljundid

Praktika lõpuks üliõpilane

- 1) oskab kavandada, ette valmistada, läbi viia, analüüsida ja hinnata õppe- ja kasvatustöö alaseid tegevusi;
- 2) oskab õpet kavandades ja läbi viies ning õppijaid toetades arvestada nende eripära, eelteadmiste, vajaduste (sh erivajaduste) ning huvidega;
- 3) kavandab õpet süsteemselt, tõendus põhisel ja loovalt, lähtudes riiklikest alusdokumentidest, õppeasutuse, haridusastme ja/või õppeaine eripärast ning õppijate vajadustest ja huvidest;
- 4) integreerib tulemuslikult ülikooliõpingutes omandatud teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

Praktikakoha leidmine:

Praktikaasutus leitakse ülikooli praktikakoordinaatori, ülikoolipoolse praktikajuhendaja ja üliõpilase kokkuleppel.

Koolipoolse juhendaja tasustamine toimub Tartu Ülikoolis keskselt. Üliõpilase tegevustund praktikaasutuses ei võrdu juhendaja tasustatud tunniga. Juhendaja tasu on fikseeritud lähtudes konkreetsest praktikast (vt koostöölepingu lisa 2 ja lisa 2.1 tabeleid).

1. Praktika sisu ja praktikantide ülesanded

Praktikale lubatakse eeldusainetes eksamid ja/või arvestused sooritanud üliõpilased. Praktika koosneb ava- ja lõpuseminarist, vaatluspraktikast ja õpetamise praktikast. Praktika jooksul annab üliõpilane ainetunde nii põhikooli- kui gümnaasiumiastmes ning praktika võib toimuda ühes või kahes koolis, mõlemas astmes samaaegselt või järjestikku.

Praktika jooksul annab üliõpilane kokku 20¹ ainetundi. Antud tunnid peaksid jagunema õppeastmete vahel enam-vähem võrdselt. Ühe õppeastme tunnid peavad olema järjestikku, et need moodustaksid terviku ja oleks võimalik praktika tulemusi analüüsida.

Enne praktika algust tutvub üliõpilane praktika juhendiga ja vajadusel esitab küsimusi praktika avaseminaril.

Praktika kestus on vähemalt 5 õppenädalat. Praktika sisaldab ainetundide kuulamist ja analüüsimist, klassidega/õpperühmadega, õpetaja töökavadega ja kasutatavate õppematerjalidega tutvumist ning tundide kavandamist, läbiviimist ja analüüsi. Tundide ettevalmistus ja antud tundide analüüsimine toimub koostöös praktikaasutuse juhendajaga. Üliõpilane täidab praktika jooksul ülesandeid, mille sooritamine kajastub praktikamapis (vt punkt 3).

Vähemalt 3-aastase töökogemusega nii põhikooli- kui gümnaasiumiastmes töötavale tegevõpetajale koolipoolset juhendajat ei määrata ja praktikat on võimalik läbida aruandluse põhjal (vt punkt 3). Kui üliõpilane töötab ainult ühes kooliastmes, siis tuleb teha tavapärane praktika teises kooliastmes.

Praktika ajal üliõpilane

- 1) osaleb praktika ava- ja lõpuseminaril;
- 2) koostab enne praktika algust motivatsioonikirja (pikkus 1 lk, Times New Roman 12, reavahe 1,5), kuhu paneb kirja oma ootused praktikale ja eesmärgid, mida loodab saavutada praktika lõpuks;
- 3) lepib esimesel praktikanädalal praktikaasutuse juhendajaga kokku praktikaperioodi tegevuskava ja juhendamise üksikasjad (tunnikonspekti kooskõlastamise süsteem, õpetaja viibimine praktikandi tundides ja olukorrad, kus on tema sekkumine vajalik, tagasiside andmise viisid jms);
- 4) edastab esimese praktikanädala lõpuks koostatud tegevuskava ülikoolipoolsele juhendajale ja teavitab teda koheselt praktika jooksul tundide plaanis toimuvatest muudatustest;
- 5) tutvub praktikaasutuse õppekava ja hindamise juhendiga, õpetatava keele ainekavaga, õpetaja töökavaga jm koolidokumentatsiooniga;
- 6) vaatlleb tunde mahus, mis on piisav klassi tundmaõppimiseks (vt tunnivaatluslehe näidist punkt 6);

¹ Ainetunni standardseks pikkuseks on 45 minutit. Juhul kui praktikakoolis on muu pikkusega tunnid, tuleb tundide arv ümber arvutada. Juhul kui tunni pikkuseks on nt 75 min, siis peaks nt 20 ainetunni asemel läbi viima $20 \times 45 : 75 = 12$ ainetundi.

- 7) jälgib töövarjuna kõiki praktikaasutuse juhendaja tegevusi ühe koolipäeva jooksul (sh õpetaja tegevusi vahetunnis);
- 8) tutvub kooli vm praktikaasutuse traditsioonidega ning osaleb praktika jooksul toimuvatel üritustel;
- 9) annab kahes kooliastmes kokku 20 võõrkeeletundi ja analüüsib nende edukust;
- 10) konsulteerib praktikaasutuse juhendajaga tunde kavandades ja esitab iga kord enne tundi minekut tunni konspekti talle kinnitamiseks (vt tunnikonspekti näidisvorm punkt 7);
- 11) viibib reeglina koolis iga päev;
- 12) peab praktikapäevikut (vabas vormis), tehes sissekandeid iga koolis viibitud päeva kohta: märkmed ja kommentaarid kuulatud ja antud tundide, samuti aruteludel ja muudel üritustel osalemise kohta;
- 13) teavitab viivitamatult praktikaasutuse juhendajat ja ülikoolipoolset juhendajat, kui ta haigestub, puudub praktikalt mõnel muul põhjusel või katkestab praktika;
- 14) täidab praktikaasutuse kodukorda ja praktikaasutuse juhtkonna (nt direktor, õppejuht, arendusjuht) korraldusi;
- 15) järgib õpetaja kutse-eetika põhimõtteid.

2. Juhendajate ülesanded

2.1. Ülikoolipoolne juhendaja

- 1) aitab leida üliõpilasele praktikakoha ja edastab andmed ülikooli praktikakoordinaatorile;
- 2) jagab praktikaalast infot üliõpilastele ja praktikaasutuse koordinaatorile ja juhendavatele õpetajatele;
- 3) korraldab praktika ava- ja lõpuseminari;
- 4) aitab lahendada praktika käigus tekkinud probleeme;
- 5) kooskõlastab praktika alguses üliõpilase tegevuskava praktikaperioodil;
- 6) vaatleb vähemalt kahte praktikandi antud tundi, analüüsib neid koos praktikandiga ja annab praktikandile tagasisidet;
- 7) hindab praktika sooritamist ning annab üliõpilasele praktika kohta vajalikku tagasisidet (vt punkt 4).

2.2. Praktikaasutuse juhendaja

- 1) lepib praktika alguses praktikandiga kokku juhendamisi viisis ja –tegevustes (tunnikonspektide esitamise ja tagasisidestamise süsteem, juhendaja viibimine praktikandi tunnis, õpetaja sekkumine praktikandi tundi, tagasiside andmise viisid jne);
- 2) aitab praktikandil tutvuda õppeasutusega ja selle töökorraldusega;
- 3) tutvustab praktikandile ainekava/õppekava, oma töökava ja kasutatavaid õppematerjale, lepib praktikandiga kokku tema tegevuskava praktikaperioodil;
- 4) abistab praktikanti õpilastega suhtlemisel ja õppeprotsessi juhtimisel (vt punkt 4.2, VI);
- 5) juhendab praktikanti tunnikavade koostamisel, analüüsib koos praktikandiga koostatud tunnikava ja vajadusel palub teha muudatusi;
- 6) viibib üliõpilase tundides ja analüüsib neid koos temaga;

- 7) annab hinnangu üliõpilase praktikale (vt punkt 4) ja teeb ettepaneku praktika hinde kohta (arvestatud/mittearvestatud). Vabas vormis vormistatud hinnang (ca 150-200 sõna) saadetakse ülikoolipoolsele praktikajuhendajale meili teel.

3. Praktika aruandlus

Praktika lõppedes esitab üliõpilane ülikoolipoolsele juhendajale **praktikamapi**, milles sisaldub

- 1) motivatsioonikiri;
- 2) praktika aruande täidetud vorm (vt punkt 5);
- 3) praktikapäevik;
- 4) tunnivaatluslehed koos kokkuvõttega/analüüsiga (vt näidisvormi punkt 6);
- 5) tunnikonspektid ja kahe antud tunni analüüs (vt näidisvormi punkt 7);
- 6) vabas vormis eneseanalüüs (ootused praktikale, nende täitumine, enese areng õpetajana, tugevad küljed, probleemid, vt punkt 8);
- 7) muud materjalid, mida praktikant peab oluliseks õpimappi koguda (näiteks koostatud õppematerjalid ja kontrolltööd).

Vähemalt 3-aastase töökogemusega tegevõpetajal tuleb praktika arvestamiseks esitada järgmised dokumendid:

- 1) Koolipoolne tõend õpetaja töökoormuse kohta, mis sisaldab tööstaaži, auditoorsete tundide arvu nädalas; võimalusel jaotust, mis näitab millises kooliastmes ja kui palju tunde antakse; Tõendi väljastab direktor, direktori kohusetäitja, õppedirektor vms;
 - 2) Koolipoolne hinnang õpetaja tööle. Hinnangu võib anda õppejuht või mõni muu õppetööd korraldav isik (nt ainesektsiooni juhataja), kes on tuttav õpetaja tööga;
 - 3) Praktikamapp, mis sisaldab ülal praktikamapi osadena loetletud ja kirjeldatud dokumente.
- Kõik dokumendid tuleb saata ülikoolipoolsele juhendajale.

4. Praktika hindamine

Praktika lõpeb mitteeristava hindamisega (arvestatud/mittearvestatud). Praktika on arvestatud, kui üliõpilane täidab vähemalt hinde E nõuded (vt punkt 4.3).

Praktika hindamisel lähtutakse õpetaja kutsealase, ainealase ja sotsiaalse pädevuse kirjeldustest (vt punkt 4.1).

Praktika lõpphinde vormistab ülikoolipoolne juhendaja, toetudes:

- 1) praktikaasutuse juhendaja hinnangule ja hindamisettepanekule. Praktikaasutuse juhendaja annab oma hinnangu praktikandi tegevuse, toimetuleku ja arengu kohta praktika käigus. Hinnang koos hindamisettepanekuga lisatakse aruandevormi (vt punkt 5) või saadetakse eraldi dokumendina elektroonselt ülikoolipoolsele juhendajale.
- 2) tunnivaatlustele (vähemalt kaks praktikaperioodi jooksul) ja koos üliõpilasega läbi viidud tunnianalüüsile;
- 3) praktikamappi kogutud praktikadokumentatsioonile (vt punkt 3).

4.1. Pädevuste kirjeldused

1. Kutsealane pädevus

- 1.1. Lähtub tunni planeerimisel õpitust, õpilaste iseärasustest, klassi eripärast.
- 1.2. Oskab tundi üles ehitada ja tunniaega tunni eri osade vahel jaotada.
- 1.3. Mõistab erinevate tegevuste eesmärgi (millist oskust tegevusega arendatakse, mida õppija selle käigus õpib).
- 1.4. Oskab analüüsida oma ja õpilaste tegevusi ning tunnis tekkinud olukordi (näeb, mis läks hästi, mis halvasti ja miks).
- 1.5. Oskab valida meetodilisi võtteid lähtuvalt tunni eesmärgist, õppijate vanusest.
- 1.6. Motiveerib õppijaid (äratab ja hoiab üleval huvi aine vastu, ergutab õppijaid aktiivselt töötama).
- 1.7. Arvestab õpilaste erineva võimekusega (annab ülesanneteks piisavalt aega, annab jõukohast tööd).
- 1.8. Kodutööde andmisel seostab selle õpituga, eesmärgistab tegevuse ja juhendab õpilasi.
- 1.9. Kasutab mitmesuguseid kontrollivõtteid ja oskab neid valida eesmärgist lähtuvalt.
- 1.10. Oskab kasutada tehnilisi jm õppetöös vajaminevaid vahendeid.

2. Ainealane pädevus

- 2.1. Valdab käsitletavat teemat ja suudab seda õppijale arusaadavalt seletada.
- 2.2. Seostab õpitavat igapäevaelu ja teiste ainetega.
- 2.3. Kasutab keeleliselt ja diktsioonilt korrektset kõnet.
- 2.4. Märkab õppijate vigu ja tegeleb nendega olukorrale vastavalt.
- 2.5. Oskab hinnata õppijate oskust (antud hinded vastavad õppijate teadmistele ja oskustele, hindeid pannes ei üle- ega alahinda õpilasi).

3. Sotsiaalne pädevus

- 3.1. Käitub klassi ees kindlalt.
- 3.2. Õpilastega suheldes on mõistev, heatahtlik, abivalmis.
- 3.3. Suudab hoida õppijaid tegevuses.
- 3.4. Oskab jaotada oma tähelepanu.
- 3.5. Julgeb õpilastega suhelda ka tunniväliselt.
- 3.6. On koostöövõimeline (küsib vajadusel nõu, võtab arvesse juhendaja märkusi ja ettepanekuid).
- 3.7. Reageerib olukorrale paindlikult, võtab otsuseid vastu iseseisvalt.

4.2. Hindamisvaldkonnad

- I. Koostöövõimelisus (vt 3.2, 3.5, 3.6, 3.7)
- II. Analüüsivõime (vt 1.1, 1.3, 1.4, 1.5)
- III. Õppijatega arvestamine (1.6, 1.7, 2.1, 2.6, 3.2, 3.3)
- IV. Ainetundmine (2.1, 2.2, 2.4, 2.6)
- V. Keeleoskus (2.3, 2.4, 2.5)
- VI. Õppeprotsessi juhtimine (1.2, 1.5, 1.8, 1.9, 1.10, 3.1, 3.3, 3.4)

4.3. Hinnete kirjeldused

HINNE	HINDE KIRJELDUS
A	Sobib õpetajaks. Näitab suurepäraseid tulemusi kõikides hindamisvaldkondades (I–VI). Võib esineda pisipuudusi, kuid praktika käigus need kaovad või vähenevad.
B	Sobib õpetajaks. Esineb üksikuid puudusi 1–2 hindamisvaldkonnas, kuid võtab arvesse juhendajapoolseid märkusi ning praktika käigus tegeleb puuduste vähendamisega.
C	Sobib õpetajaks, kuid vajab juhendamist. 1) On koostöövõimeline, kuid <ul style="list-style-type: none">• on probleeme keeleoskusega, millest tulenevalt esineb raskusi hindamisvaldkondades IV ja V. 2) On koostöövõimeline ning keeleoskus on piisav, kuid <ul style="list-style-type: none">• probleeme on õppijatega arvestamises ja nendega toimetulekus (hindamisvaldkonnad II, III, VI).
D	Sobib õpetajaks, kuid vajab juhendamist ja nii keelelist kui kutsealast täiendust. Esineb probleeme kuni viies valdkonnas, kuid on koostöövõimeline ning praktika jooksul võis märgata edasiminekut.
E	Ei annaks soovitusi õpetajana töötamiseks. Kui soovib sellel alal töötada, peab end arendama kõigis valdkondades. Esineb probleeme kõigis valdkondades (k.a koostöövõimelisuses) ja praktika jooksul ei olnud märgata erilist edasiminekut.
F	Õpetajaks sobimatu. Probleemid kõigis valdkondades, pole koostöövõimeline, ei täida talle antud ülesandeid, ei analüüsi ennast adekvaatselt, ei tule toime klassiga ega aine õpetamisega.

5. Praktika aruanne

Üliõpilane (eesnimi, perekonnanimi):

Peaeriala	Lisaeriala(d)
-----------	---------------

Praktikabaas(id)

Praktikaasutus	Praktikaasutuse koordinaatori (direktori) ees- ja perekonnanimi

Õpetatud ained

Aine	Klassid/ keelerühmad	Praktikaasutuse juhendaja ees- ja perekonnanimi

Tegevuste aruanne

Vaadeldud ja analüüsitud tundide arv	
Antud ainetundide arv (ainete ja klasside lõikes)	
Muu tegevus õppijatega praktika ajal	

6. Tunnivaatluslehe näidis

Kuupäev _____ Klass/õpperühm _____ Õpetaja _____
Vaatlusülesanne _____

AEG	TUNNITEGEVUS	MÄRKUSED

Kokkuvõte vaatlusülesandest:

7. Tunnikonspekti näidis

Kool:

Klass:

Praktikant:

Juhendav õpetaja:

Aine:

Aeg (kuupäev, kellaeg):

Teema:

Tunni eesmärgid (oskustest lähtuvalt):

Tunni läbiviimiseks vajalikud materjalid ja töövahendid:

Tunni käik

Aeg	Tegevused ja õpilastele antavad juhised	Märkused

Juhendava õpetaja tagasiside (täidab juhendaja või praktikant ise tunnijärgse arutelu käigus)

8. Eneseanalüüsi koostamise juhend

Eneseanalüüs võib olla vabas vormis, aga selle kirjutamisel võib kasutada järgmisi abistavaid küsimusi.

1. Enne praktika algust pange motivatsioonikirjas kirja oma ootused praktikale. Missugune õpetaja tahate olla, missuguseid kogemusi loodate saada?
2. Analüüsige oma kogemust praktika alguses, keskel ja lõpus. Millised olid teie ootused ja kas need täitusid? Kas ja kuidas muutus teie suhtumine ja arusaam õpetajakutsest praktika käigus?
3. Millised olid teie tööülesanded praktika jooksul ja kuidas nendega toime tulite? Mil määral vastas praktikal tehtu esialgsele tegevuskavale?
4. Kas praktika oli piisava pikkuse ja intensiivsusega?
5. Hinnake oma tegevusi ja suhteid õpetajana, kolleegina. Kas ja kuidas olete muutunud? Missugused on teie hoiakud, kas ja kuidas on need praktika käigus muutunud? Kas teil oli eelarvamusi, mis praktika käigus kinnitust said või ümber lükati? Kuidas on praktikakogemus olnud teile kasulik?
6. Missugused olid teie suhted õpilastega? Mille poolest erines suhtlemine põhikooliõpilastega ning gümnaasiumiõpilastega? Kas õpilased töötasid meeleldi ja huviga kaasa? Miks? Milline õhkkond valitses klassis? Kas teil oli murelapsi ja lemmikuid? Kirjeldage neid? Kui teil oli õppijatega konflikte, kuidas neid lahendasite? Kas teeksite võimaluse korral midagi teisiti?
7. Analüüsige oma eelnevat valmisolekut praktikaks: millised olid teadmised eesseisvatest ülesannetest, motivatsioon, eesmärgid. Millised ülesanded osutusid raskeks? Miks? Missugused oskused ja teadmised olid kõige kasulikumad, missugustest oskustest-teadmistest tundsite puudust? Missuguste oskuste arendamisele tuleks õpetajakoolituse õppekavas rohkem tähelepanu pöörata?
8. Millised teie isikuomadused toetasid/takistasid praktikat kõige enam?
9. Kuidas sujus koostöö kolleegidega, praktikaasutuse ja ülikoolipoolse juhendajaga? Millest jäi vajaka? Kas saite piisavalt tagasisidet? Millest jäi vajaka? Kas näitasite ise üles initsiatiivi oma küsimustele vastuseid otsides?
10. Mis oli kõige olulisem õppetund teie jaoks kogu praktika jooksul? Mille üle olete tõeliselt uhke? Mida tahaksite nüüd teisiti teha?
11. Kuidas toetasid teid õpetamisel õppematerjalid ja tehnilised vahendid? Mida kasutasite? Millest tundsite puudust? Kas ja kui palju koostasite ise õppematerjale? Kas kasutasite didaktikakursustelt saadud materjale või ideid?
12. Missugused meetodilised võtted osutusid kõige efektiivsemaks? Mis ebaõnnestus? Miks?
13. Hinnake oma oskust aega planeerida. Kas tegelikkuses võtsid kavandatud õpetegevused rohkem või vähem aega? Kas ja kuidas muutus oskus aega planeerida praktika käigus?